

व्यावसायिक चिया खेती सर्वेक्षण २०७५

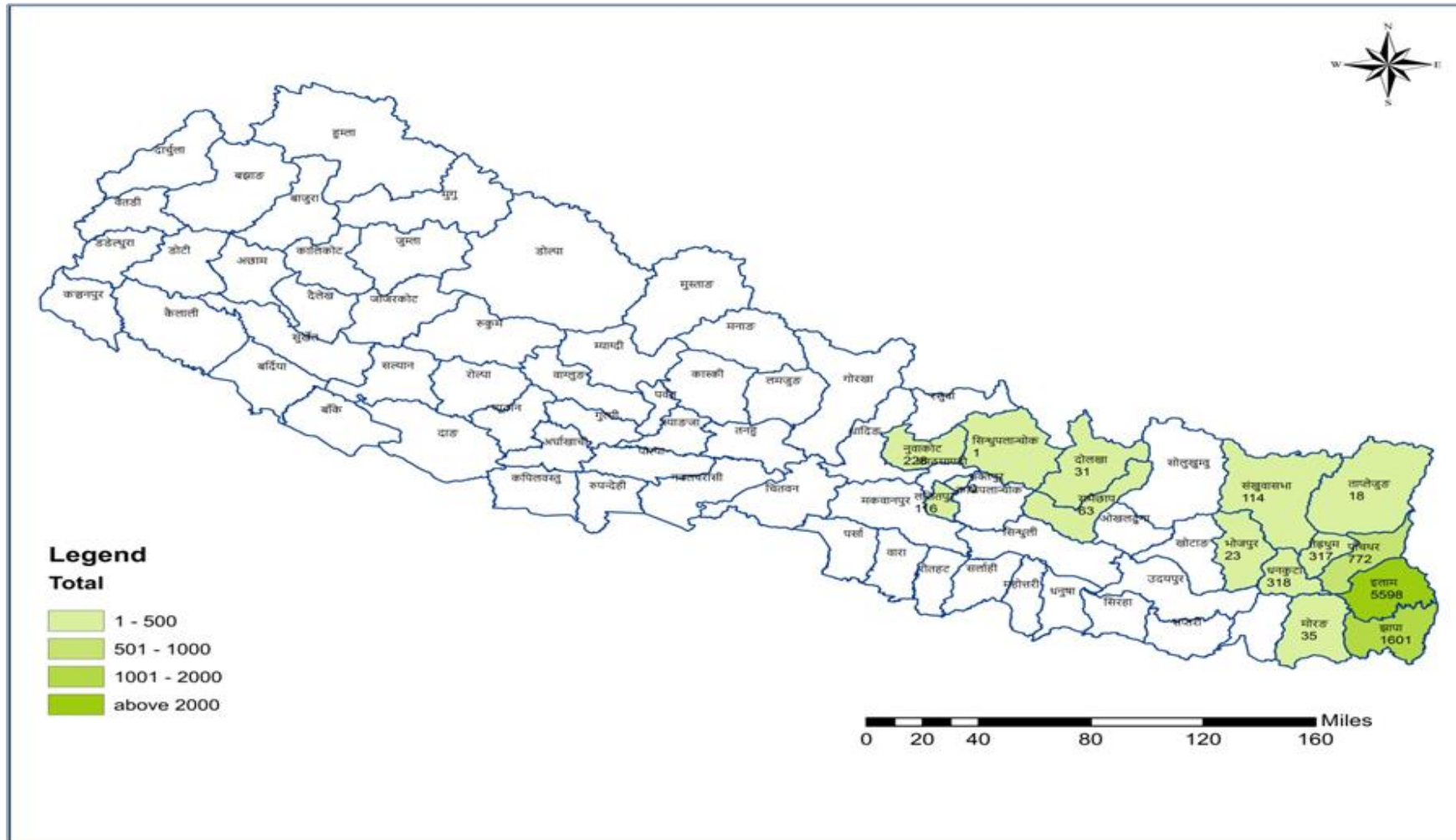

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोग
केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग
थापाथली, काठमाण्डौ

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्ड
केन्द्रीय कार्यालय
नयाँ बानेश्वर, काठमाण्डौ

नेपालमा व्यावसायिक चिया खेती गरिएका जिल्लाहरू

विषय सूची

व्यावसायिक चिया खेती सर्वेक्षण २०७५	१
१. परिचय.....	१
२. उद्देश्य	१
३. परिभाषा तथा सर्वेक्षण विधि.....	२
३.१ व्यावसायिक चिया खेतीको परिभाषा	२
३.२ अध्ययनको दायरा तथा क्षेत्र	२
३.३. सर्वेक्षण विधि.....	२
३.४ सन्दर्भ अवधि	२
४. संक्षिप्त नतिजा	३
५. व्यावसायिक चिया खेती सर्वेक्षण २०७५ बाट प्राप्त जिल्लागत तालिकाहरु	१६
व्यावसायिक चिया खेती सर्वेक्षण मा प्रयोग गरिएको प्रश्नावली	३०

व्यावसायिक चिया खेती सर्वेक्षण २०७५

१. परिचय

नेपालमा चियाको उत्पादन तथा प्रयोग निकै अघिदेखि नै हुँदै आएको पाइन्छ। सवैभन्दा पहिला वि.सं. १९२० मा तत्कालीन प्रधानमन्त्री जङ्गबहादुर राणाले चीन भ्रमणबाट फर्कदा तत्कालीन चिनिया सम्राटबाट चियाको व्रीउ उपहारस्वरूप लिई नेपालमा भित्र्याएको इतिहास पाइन्छ। त्यसै समयमा, ब्रिटिस सरकारको इष्ट इन्डिया कम्पनीमार्फत दार्जिलिङको घेरै पहाडी भूभागहरूमा चिया खेती सुरु भै सकेको देखिन्छ। त्यसको केही समयपश्चात पूर्वी पहाडमा इलाम टी इस्टेट स्थापना गर्दै नेपालको पहाडी भूभाग इलाम, पाँचथर, ताप्लेजुङ्ग र धनकुटामा चिया खेती सुरु भएको देखिन्छ। गजराज सिंह थापाले इलाममा चिया रोपेर खेतीको सुरुवात गरेको इतिहास पनि रहेको छ। उक्त दशकमा दार्जिलिङको चियाले विश्वबजारमा राम्रो स्थान पाइसकेको थियो भने नेपाली चियाको विकास सन्तोषजनक थिएन। यद्यपि भ्नापाको बुधकरण चिया बगानजस्ता निजीस्तरका चिया बगान स्थापना भै व्यावसायिक चिया खेती प्रवेश गरिसकेको थियो। लामो समयपश्चात् नेपाली चिया उत्पादन तथा प्रवर्धनकोलागि सरकारीस्तरमा वि.सं.२०२३ असोज २३ गते नेपाल चिया विकास निगमको स्थापना भै चियाखेतीलाई व्यावसायिक बनाउन केही उल्लेख्य पहलहरू भएको पाइन्छ। यसैगरी वि.सं. २०३९ मा तत्कालीन राजा वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवको शासनकालमा नेपाल सरकारले पूर्वाञ्चलका ५ जिल्ला (भ्नापा, धनकुटा, तेह्रथुम, पाँचथर र इलाम) लाई चिया क्षेत्र घोषणा गरी चियाखेतीको समग्र विकासलाई महत्व दिएको पाइन्छ। तत्पश्चात् व्यावसायिक तथा गुणस्तरीय चिया उत्पादन गरी विभिन्न देशहरूमा निर्यात गर्दै यस क्षेत्रले नेपालको अर्थतन्त्रमा महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउँदै आएको छ। मूलतः सी.टी.सी, अर्थोडक्स र गिन टी नेपालका मुख्य उत्पादित चियाहरू हुन। यस क्षेत्रमा नीति निर्माण गर्दै प्राविधिक एवं व्यवस्थापकीय सहयोग गर्ने उद्देश्यका साथ अभवढी व्यापक र व्यावसायिक बनाउन वि.सं. २०५० जेष्ठ २० गते राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्ड ऐन २०४९, मार्फत् राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्डको स्थापना भएको पाइन्छ।

चिया खेतीको विस्तारसँगै यससम्बन्धी तथ्याङ्कको महत्व पनि दिनानुदिन बढ्दै गएको छ। तसर्थ, चिया सम्बन्धी सूचनाको आवश्यकतालाई मध्यनजर गरी नेपाल सरकार केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग र राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्डको सहकार्यमा नेपाल भर व्यावसायिकरूपमा चिया खेती गर्ने कृषक/व्यवसायीहरूको आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा व्यावसायिक चिया खेती सर्वेक्षण गरी नतिजा प्रकासन गरिएको छ। सर्वेक्षणबाट प्राप्त तथ्याङ्कहरू यस व्यवसायको विकासका लागि आवश्यक नीति निर्माण तथा योजना तर्जुमा र अनुगमन एवं मूल्यांकन गर्न उपयोगी हुनाका साथै अनुसन्धानकर्ता, व्यवसायी, आयात निर्यातकर्ता, विद्यार्थी र यस क्षेत्रमा चासो राख्ने अन्य सबै सरोकारवाला व्यक्तिहरूलाई पनि महत्वपूर्ण हुने विश्वास लिइएको छ।

२. उद्देश्य

- क) नेपालमा व्यावसायिक चिया खेती गर्ने व्यवसायीहरूको संख्या एकिकन गर्ने।
- ख) चिया खेतीको अवस्थिति, क्षेत्रफल, हरियो पत्ति उत्पादन परिमाण तथा मूल्य बारेमा तथ्याङ्कीय सूचना उपलब्ध गराउने।
- ग) चियाको प्रकार सहित उत्पादन परिमाण तथा मूल्य बारेमा सूचना उपलब्ध गराउने।

- घ) यस क्षेत्रमा रोजगारीको स्थितिको बारेमा तथ्याङ्कीय सूचना उपलब्ध गराउने ।
- ङ) राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा चिया खेतीले पुऱ्याएको योगदानको अनुमानका लागि आवश्यक तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने
- च) यस क्षेत्रमा संलग्न व्यवसायीहरूको ऋणको पहुँच, तालिम तथा व्यवसायीहरूको सरकारसँगको अपेक्षा आदि विविध सूचना उपलब्ध गराउने ।
- छ) तथ्यमा आधारित नीति निर्माण, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र अध्ययन/अनुसन्धान गर्न योजनाविद्, नीति निर्माणकर्ता, प्राध्यापक, अनुसन्धानकर्ता, विद्यार्थी तथा सरोकारवालाहरूलाई चिया खेतीसम्बन्धी तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने ।

३. परिभाषा तथा सर्वेक्षण विधि

३.१ व्यावसायिक चिया खेतीको परिभाषा

व्यावसायिक चिया खेती सर्वेक्षण २०७५ प्रयोजनको लागि व्यावसायिक चिया खेती भन्नाले अर्थोपार्जनका उदेश्यले पहाडी तथा हिमाली जिल्लामा कम्तीमा १ रोपनी र तराईका जिल्लामा कम्तीमा १ कठ्ठा १० धुर क्षेत्रफलमा हरियो चिया पत्ति उत्पादन गरी बिक्री वितरण गर्ने कार्यलाई जनाउँदछ ।

३.२ अध्ययनको दायरा तथा क्षेत्र

यस सर्वेक्षणमा नेपालभित्र व्यावसायिक चिया खेती गर्ने व्यावसायीहरूको जम्मा संख्या, चिया खेती गरिएको क्षेत्रफल तथा उत्पादन, बिक्री मूल्य, रोजगारी आदि समेटिएको छ ।

३.३ सर्वेक्षण विधि

व्यावसायिक चिया खेती सर्वेक्षण छनौट विधिबाट गरिएको छ । पहिलो चरणमा, प्रत्येक जिल्लामा रहेका व्यावसायिक चिया खेती व्यवसायी/कृषक परिवारको नामनामेसी साथै तिनले गरेको चिया खेतीको क्षेत्रफल तथा उत्पादनसम्बन्धी विवरण संकलन गरी जिल्लाअनुसारको सूची तयार पारिएको थियो । दोस्रो चरणमा, त्यसै सूचीबाट वैज्ञानिक छनौट विधि प्रयोग गरि जिल्लाअनुसार आवश्यक संख्यामा व्यवसायी/कृषक छान्नी, छानिएका व्यवसायी/कृषकहरूसंग प्रत्यक्ष अन्तरवार्ताको माध्यमबाट प्रश्नावली भरी विस्तृत विवरण संकलन गरिएको थियो ।

३.४ सन्दर्भ अवधि

व्यावसायिक चिया खेती सर्वेक्षण २०७५ को लागि सन्दर्भ वर्ष भन्नाले मिति २०७४ वैशाख १ देखि २०७४ चैत्र मसान्त सम्म वा गत सिजनलाई मानिएको छ ।

४. संक्षिप्त नतिजा

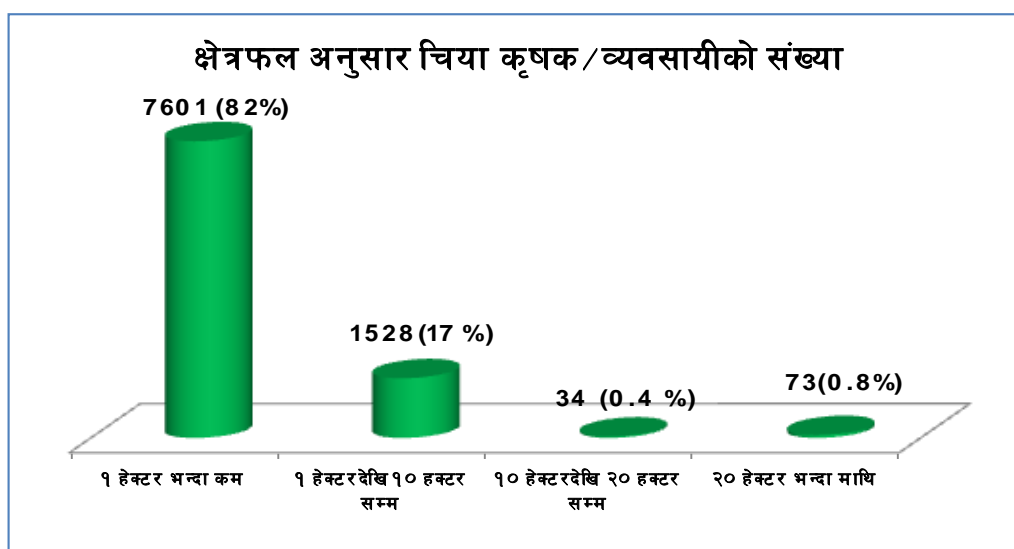
- देशका ७७ जिल्लाहरू मध्ये १४ जिल्लामा मात्र व्यावसायिकरूपले चिया खेती गरेको पाईएको छ ।
- ती १४ जिल्लामा ९ हजार २ सय ३६ कृषक/व्यवसायीहरूले व्यावसायिक चिया खेती गरेको देखिन्छ । जसमध्ये ९ हजार १ सय २७ (९६.८%) ले व्यक्तिगतरूपमा र १०८ (१.२%) ले संस्थागतरूपमा चिया खेती गरेको देखिन्छ ।
- जिल्लाअनुसार व्यावसायिकरूपले चिया खेती गर्ने व्यवसायीहरूको संख्या, क्षेत्रफल, उत्पादन र बोट संख्या निम्नानुसार रहेको छ ।

जिल्ला	संख्या		जम्मा	क्षेत्रफल (हे.)	हरियो पत्ति उत्पादन (मे.टन)	बोट संख्या	
	व्यक्तिगत (साना किसान)	संस्थागत (ठूला बगान)				हरियो पत्ति उत्पादन हुने	हरियो पत्ति उत्पादन नहुने
ताप्लेजुङ्ग	17	1	18	28.31	16	69250	143500
संखुवासभा	112	2	114	80.61	58	313550	558180
भोजपुर	22	1	23	96.66	2	19900	1219300
धनकुटा	312	6	318	159.69	309	2667484	1400
तेह्रथुम	316	1	317	116.74	151	1239782	38658
पाँचथर	767	4	772	674.50	765	6682053	556000
ईलाम	5582	16	5598	3393.17	15971	40581318	1293153
भ्पापा	1532	69	1601	7195.15	82517	63548574	720000
मोरङ्ग	35	0	35	25.00	15	126150	185300
दोलखा	30	2	31	42.51	6	321320	113170
सिन्धुपाल्चोक	0	1	1	76.46	0	0	1085160
नुवाकोट	226	2	228	81.55	220	690851	314885
ललितपुर	116	0	116	38.97	44	361656	163190
रामेछाप	60	3	63	57.20	7	129240	331700
जम्मा	9127	108	9236	12067	100080	116751128	6723596

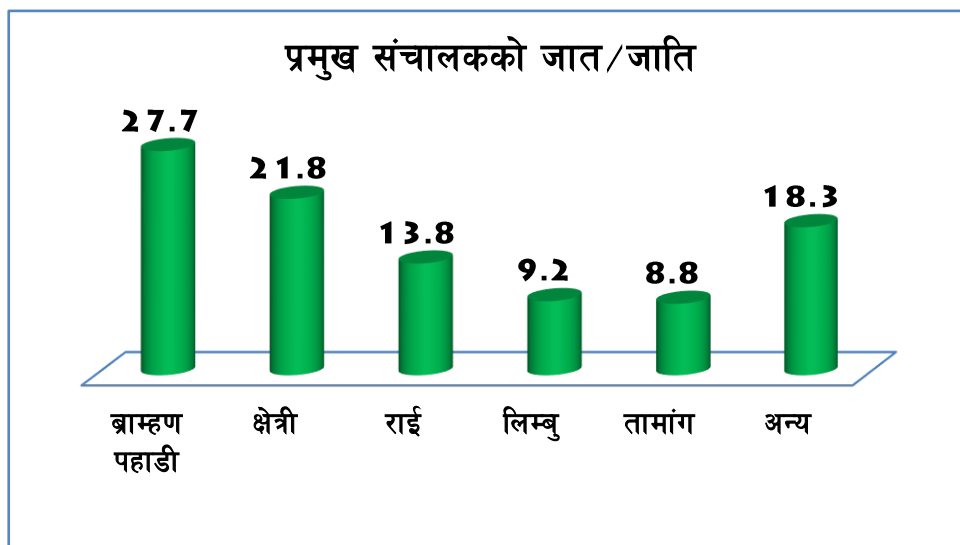
- सन्दर्भ अवधिमा यी ९२३६ कृषक/व्यावसायीहरूले १२०६६.५ हेक्टरमा चिया खेती गरेको देखिन्छ । त्यसमध्ये सबैभन्दा धेरै भूपा जिल्लामा ७९९५.१५ हेक्टरमा र सबैभन्दा कम मोरङमा २५ हेक्टरमा चिया खेती गरेको पाईएको छ ।
- सर्वेक्षणले यी कृषक/व्यावसायीहरूले १० करोड ८० हजार मे.ट. हरियो चियाको पत्ति उत्पादन गरेको देखाएको छ । त्यसमध्ये सबैभन्दा धेरै भूपा जिल्लामा ८ करोड २५ लाख १७ हजार मे.ट. र सबैभन्दा कम भोजपुरमा १.८ मे.ट. उत्पादन भएको देखिन्छ ।
- व्यावसायिक चिया खेती भएका प्रमुख ५ जिल्लाहरू

जिल्ला	चिया कृषक/बगान संख्या	प्रतिशत
इलाम	5,598	60.6
भूपा	1,601	17.3
पाँचथर	772	8.4
धनकुटा	318	3.4
तेह्रथुम	317	3.4
अन्य	630	6.8
जम्मा	9,236	100.0

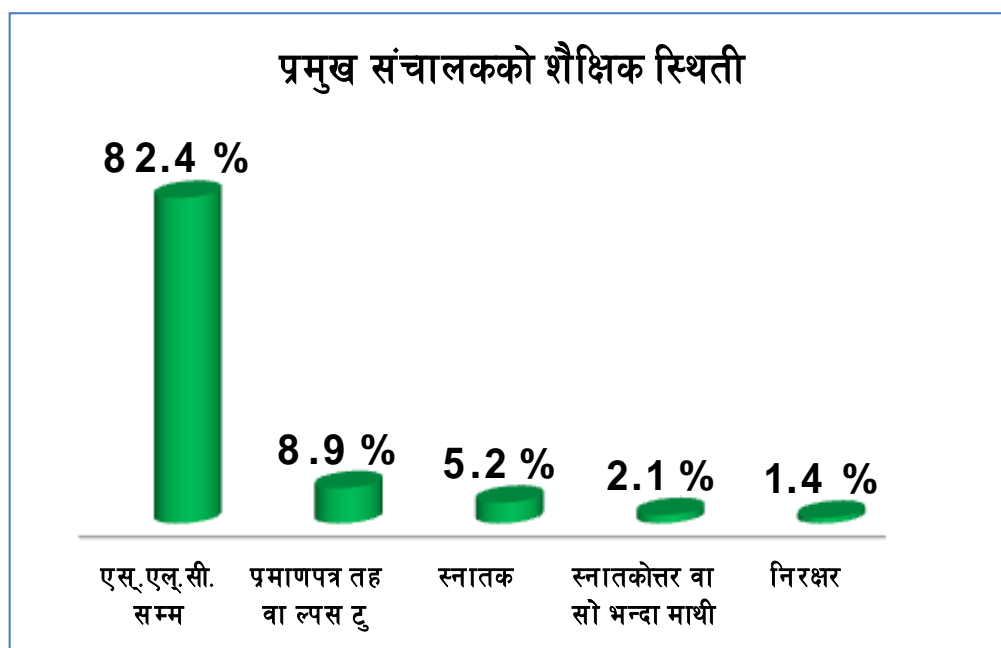
- व्यावसायिक चिया खेती गर्ने कृषक/व्यावसायीहरूमध्ये ७६०१ (८२.३ %) ले १ हेक्टरभन्दा कममा चिया खेती गरेको देखिन्छ । त्यस्तै, १५२८ (१६.५ %) ले १ हेक्टरभन्दा बढी तर १० हेक्टरभन्दा कममा, ३४ (०.४ %) ले १० हेक्टरभन्दा बढी तर २० हेक्टरभन्दा कममा र ७३ (०.८ %) ले २० हेक्टरभन्दा बढी क्षेत्रफलमा चिया खेती गरेको पाईएको छ ।

- जात/जातिअनुसार व्यावसायिक चिया खेती गर्ने कृषक/व्यावसायीहरूको संख्या (प्रतिशतमा)

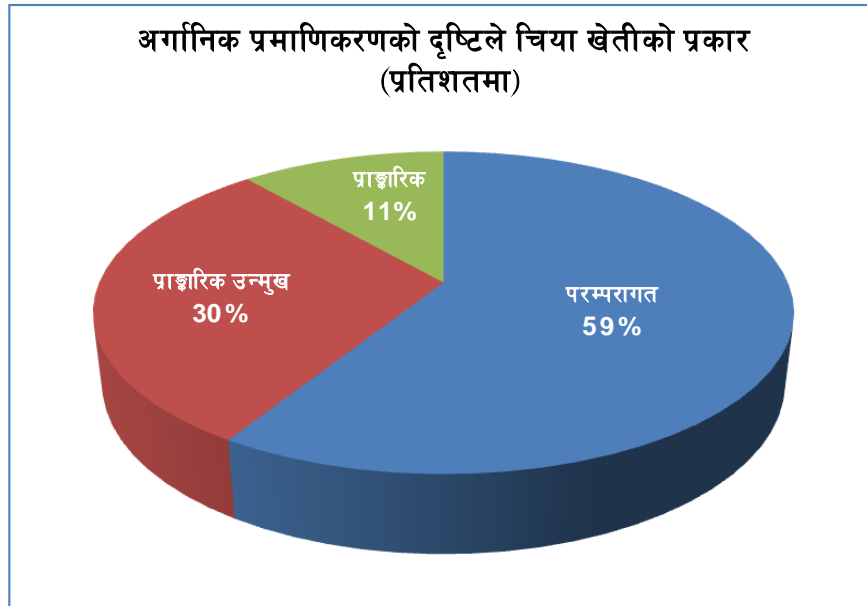

- प्रमुख सञ्चालकहरूको शैक्षिक स्थितिअनुसार व्यावसायिक चिया खेती गर्ने कृषक/व्यावसायीहरूको प्रतिशत

- व्यावसायिक चिया खेती गर्ने कृषक/व्यावसायीहरूले जम्मा जम्मी ११ हजार ४१ वटा बगानहरूमा चिया खेती गरेको देखिन्छ, भने सबैभन्दा बढी बगान इलाममा ६९९५ र सबैभन्दा कम सिन्धुपाल्चोकमा ८ वटा रहेको देखिएको छ ।
- चिया खेती गर्ने कृषक/व्यावसायीहरूमध्ये ५९% कृषक/व्यावसायीहरूले परम्परागत (Conventional) रूपमा ८८३८ हेक्टरमा चिया खेती गरेको देखिन्छ । त्यस्तै, ३०% कृषक/व्यावसायीहरूले प्राङ्गारिक उन्मुख

(Conversion) रुपमा २१२९ हेक्टरमा र ११% ले ११०० हेक्टरमा प्राङ्गारिक (Organic) चिया खेती गरेको देखिएको छ ।

- व्यावसायिक चिया खेती गर्ने कृषक/व्यावसायीहरूले हरियो पत्ति विक्रीबाट १ अरब ७६ करोड ६३ लाख ८२ हजार प्राप्त गरेको देखिन्छ ।

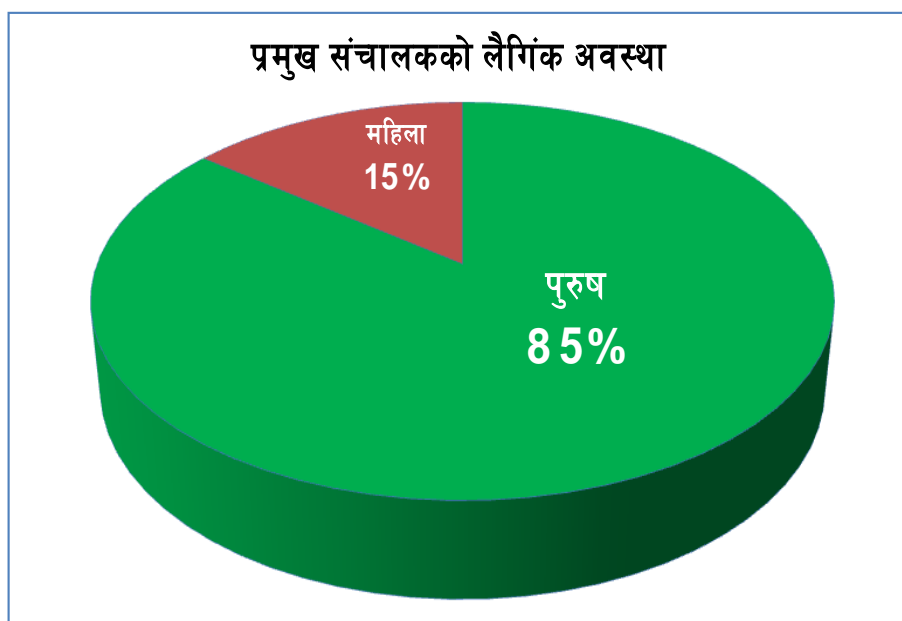
व्यावसायिक चिया खेतीमा भएको खर्च तथा आम्दामी विवरण	
	मूल्य रु हजारमा
सालवसाली चालु खर्च	रु.421260
तलव ज्यालामा भएको खर्च	रु.1158496
हरियो चियापत्ती विक्रीबाट प्राप्त रकम	रु.१७६६३८२

- व्यावसायिक चिया खेती सर्वेक्षणबाट यस व्यवसायमा संलग्न संचालक/परिवारको सदस्यहरू जम्मा १८ हजार १ सय ८० जना देखिन्छ, जसमध्ये पुरुष ९ हजार ३ सय ७४ र महिला ८ हजार ८ सय ७ जना रहेको देखिन्छ ।
- व्यावसायिक चिया खेती सर्वेक्षणबाट तलव ज्याला लिने (स्थायी कामदार) जम्मा ३ हजार २ सय ४४ जना रहेकोमा पुरुष १ हजार ९ सय १७ र महिला १ हजार ३ सय २७ जना रहेको देखिन्छ ।

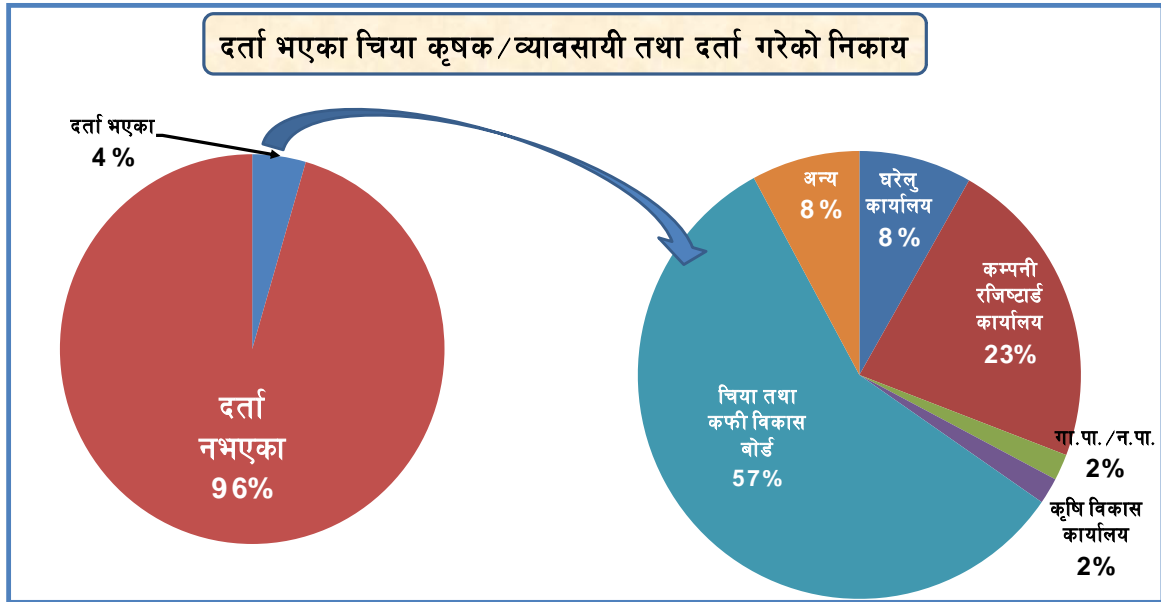
- व्यावसायिक चिया खेती सर्वेक्षणबाट अस्थायी कामदार (व्यक्ति दिन) जम्मा ३० लाख ९५ हजार २ सय ८४ व्यक्ति दिन रहेकोमा पुरुष अस्थायी कामदार ७ लाख ८६ हजार १ सय २० व्यक्ति दिन र महिला अस्थायी कामदार २३ लाख ९ हजार १ सय ६४ व्यक्ति दिन रहेको देखिन्छ ।

व्यावसायिक चिया खेतीमा रोजगारीको अवस्था		
संलग्न कामदार	पुरुष / महिला	संख्या
संचालक/परिवारको सदस्य	पुरुष	9374
	महिला	8807
	जम्मा	18180
तलव ज्याला लिने कामदार (स्थायी कामदार)	पुरुष	1917
	महिला	1327
	जम्मा	3244
अस्थायी कामदार (व्यक्ति दिन)	पुरुष	786120
	महिला	2309164
	जम्मा	3095284

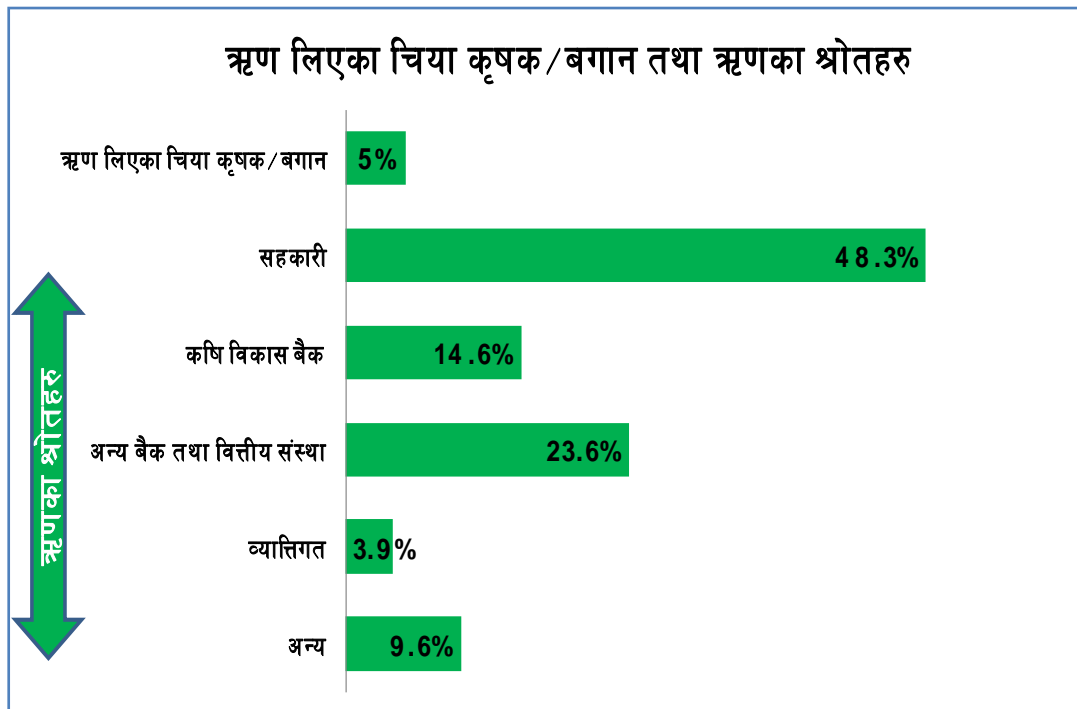
- सर्वेक्षणले चिया खेती गर्ने व्यावसायीहरूमध्ये ८५% मा प्रमुख सञ्चालक पुरुष र १५% मा महिला प्रमुख सञ्चालक रहेको देखाएको छ ।

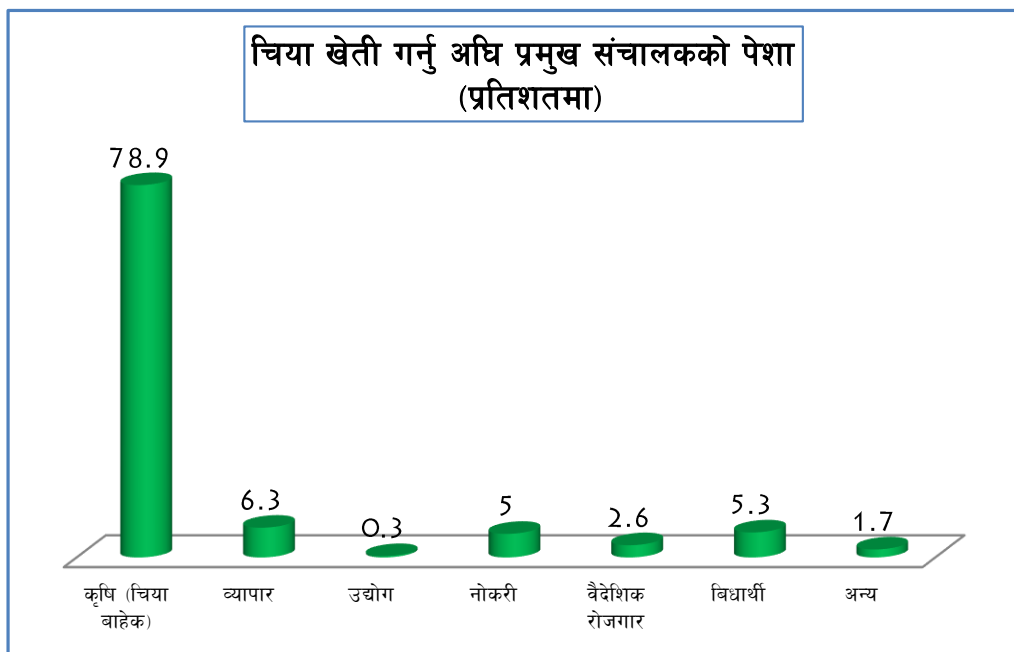
- चिया खेती गर्ने कृषक/व्यावसायीहरुमध्ये जम्मा ४% ले मात्र आफ्नो चिया खेती व्यवसाय दर्ता गरि संचालनमा गरेको देखिन्छ ।

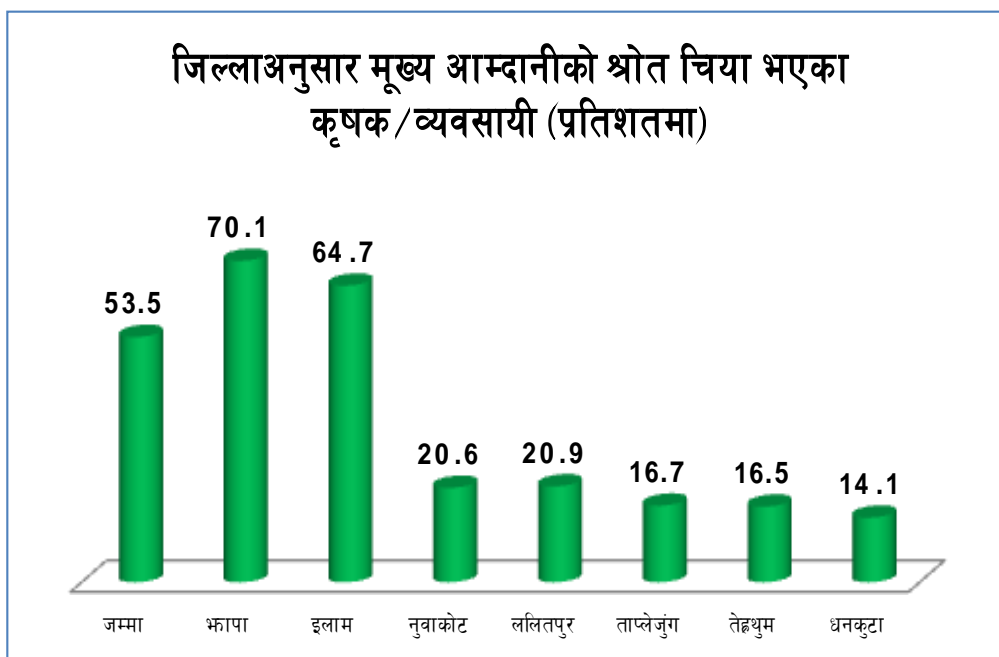
- सर्वेक्षणबाट चिया खेती गर्ने कृषक/व्यावसायीहरुमध्ये जम्मा ५% व्यवसायीहरुले मात्र चिया खेती व्यवसायका लागि ऋण लिएको पाईएको छ ।

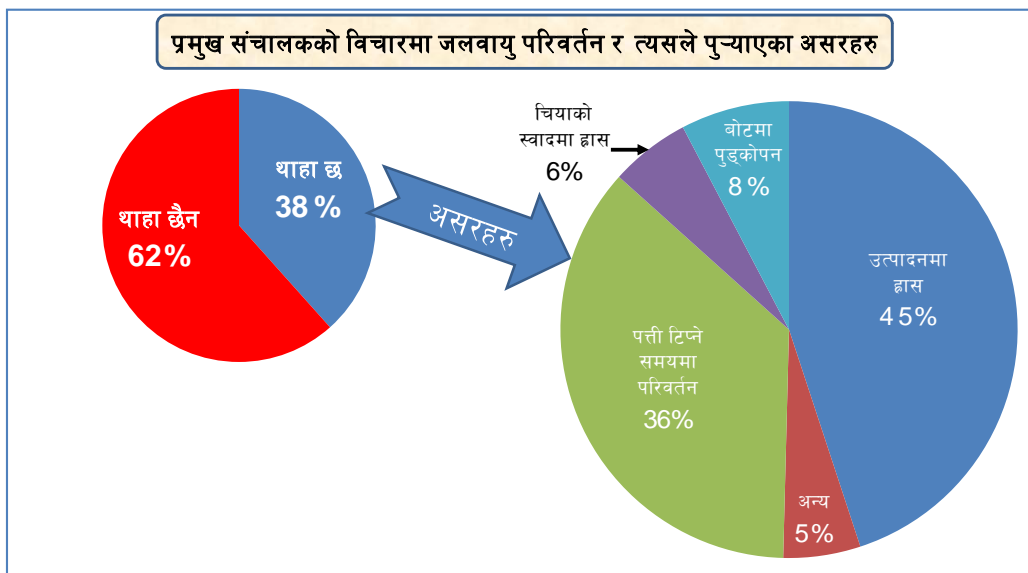
- व्यावसायिक चिया खेती गर्नु अघि ७८.९% प्रमुख सञ्चालकले आफ्नो पेशा कृषि (चिया खेती बाहेक) रहेको बताएका छन् भने , ६% ले व्यापार, ५.३% ले विद्यार्थी, ५% ले नोकरी, २.६% ले वैदेशिक रोजगारी, ०.३ % ले उद्योग तथा १.७% ले अन्य पेशा रहेको बताएका छन् ।

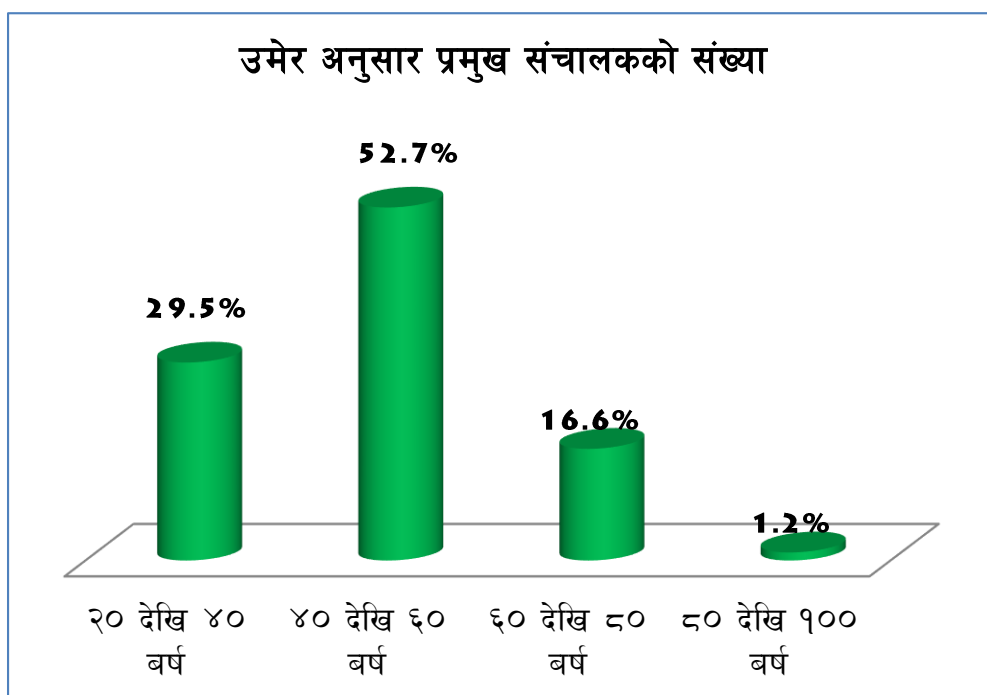
- व्यावसायिक चिया खेती गर्ने कृषक/व्यावसायीहरूमध्ये ५३.५% सञ्चालकहरूले मुख्य आयको स्रोत चिया खेती नै रहेको बताएको देखिन्छ ।

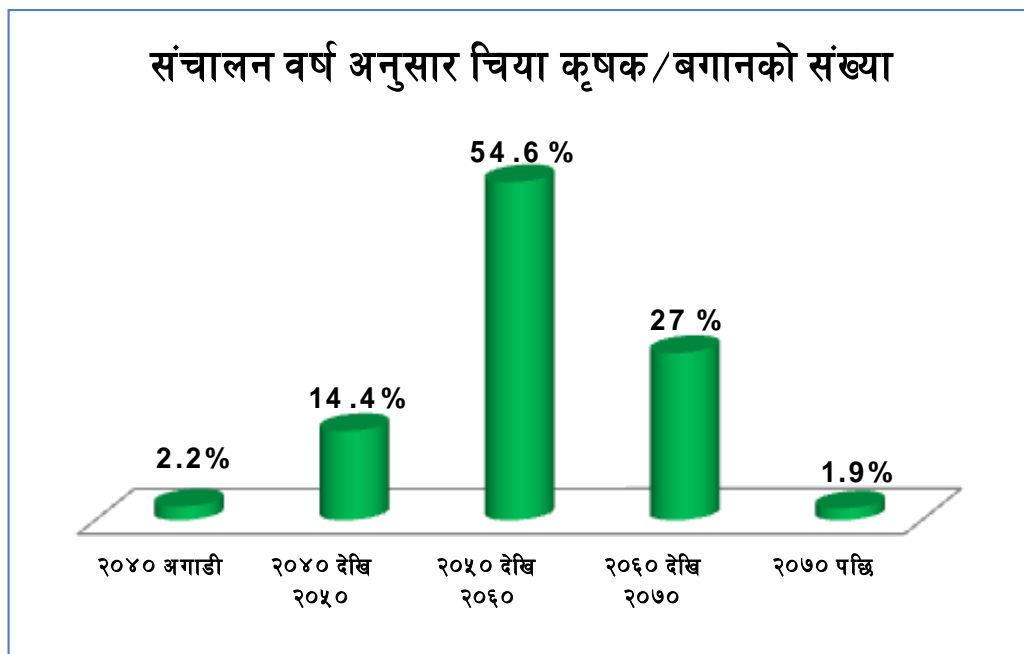
- सर्वेक्षणमा व्यावसायिक चिया खेती गर्ने ३८% सञ्चालकहरूले मात्र आफूलाई जलवायु परिवर्तनको बारेमा थाहा भएको बताएको देखिन्छ ।

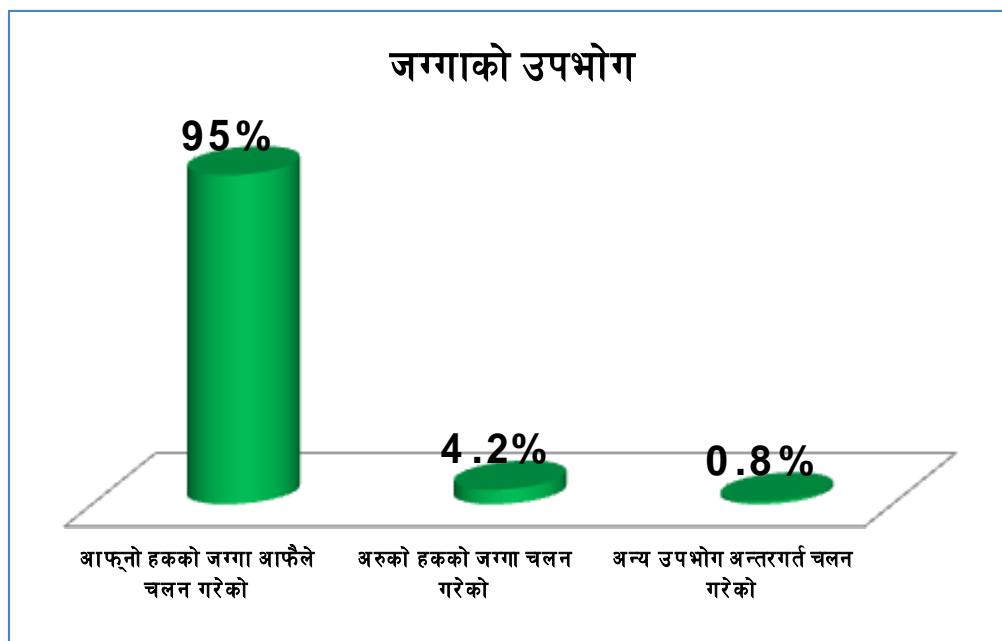
- व्यावसायिक चिया खेती गर्ने सञ्चालकहरूमध्ये २० वर्ष देखि ४० वर्ष उमेर समूहका २९.५%, ४० वर्ष देखि ६० वर्ष उमेर समूहका ५२.७%, ६० वर्ष देखि ८० वर्ष उमेर समूहका १६.६% र ८० वर्ष देखि १०० वर्ष उमेर समूहका रहेको देखिन्छ ।

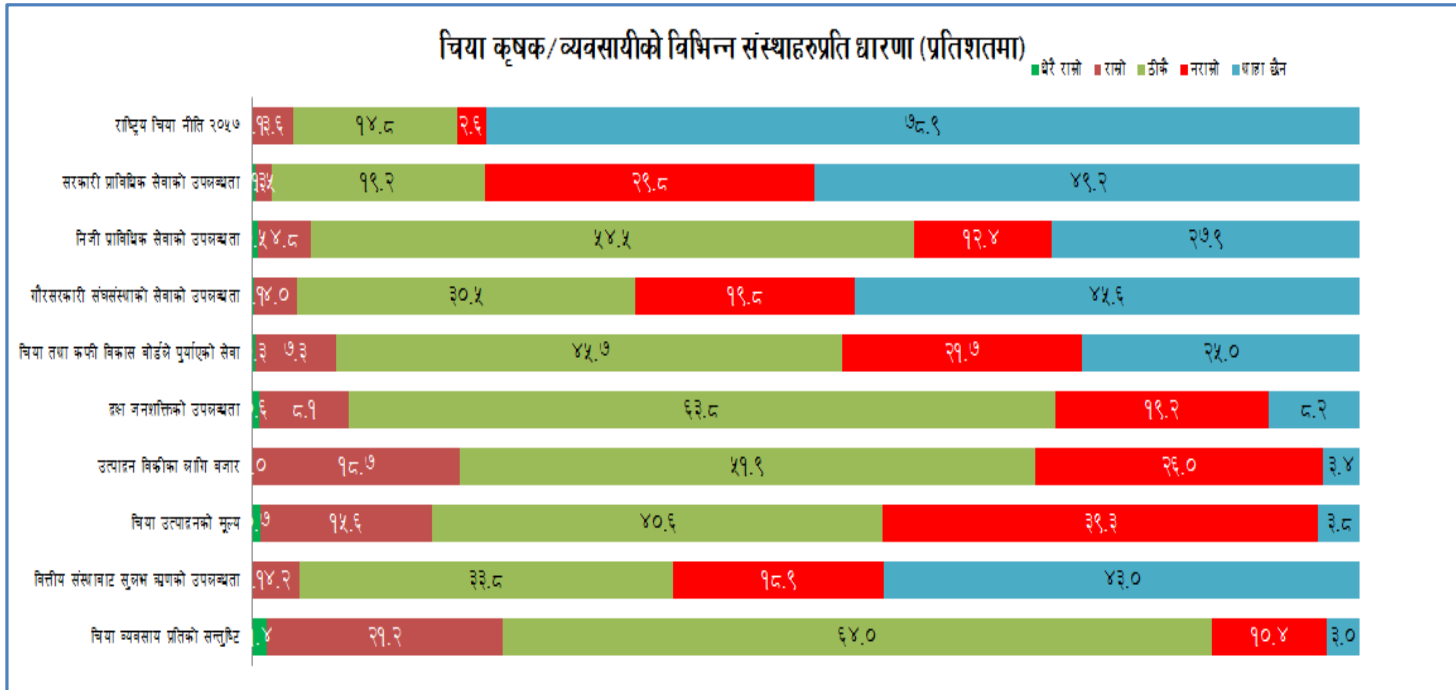
- सर्वेक्षणले चिया खेती वि.स. १९२२ बाट शुरुभई वि.स. २०५० देखि वि.स. २०६० को दशकमा सबैभन्दा बढी ५४.६ % कृषक/व्यावसायी चिया खेतीमा लागेको देखाएको छ ।

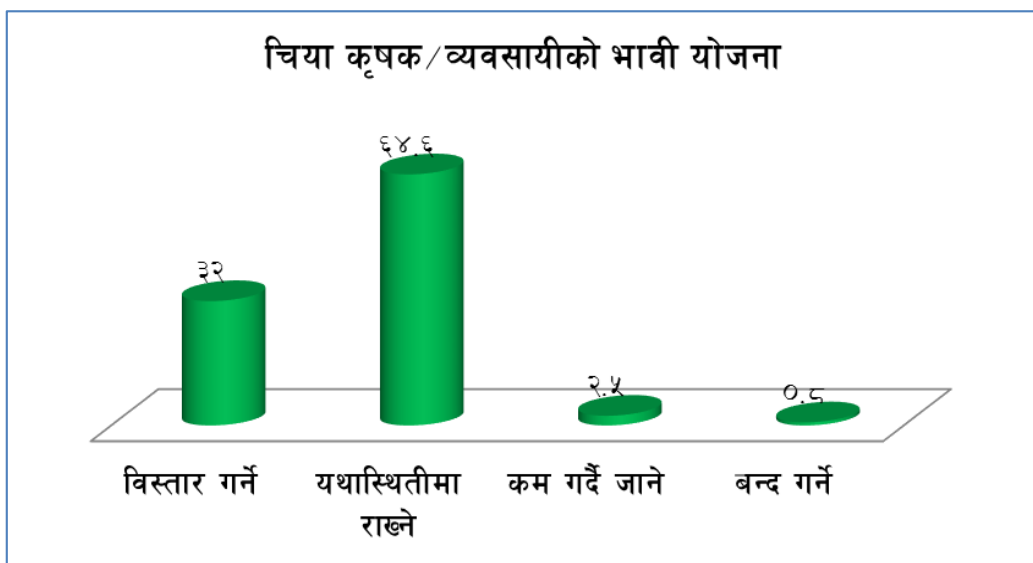
- व्यावसायिक चिया खेती गर्ने सञ्चालकहरूमध्ये अधिकांश ९५% व्यावसायीहरूले आफ्नै जग्गामा चिया खेती गरेको देखिन्छ ।

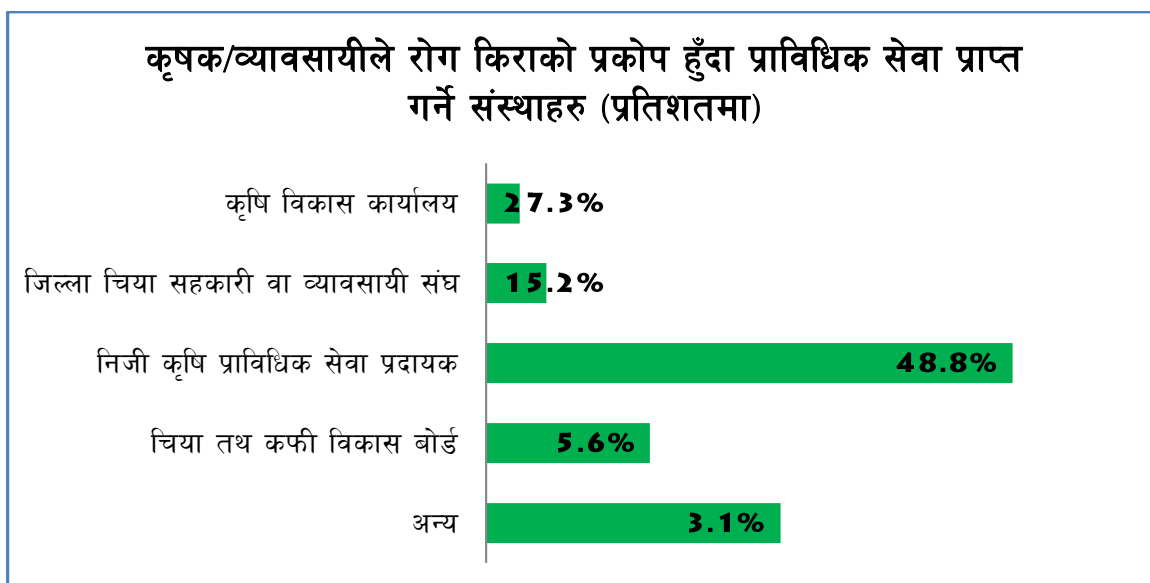
- व्यावसायिक चिया खेती गर्ने सञ्चालकलाई तपाईं आफ्नो व्यवसाय प्रति सन्तुष्ट हुनुहुन्छ भन्ने प्रश्नमा ६४% व्यवसायीहरूले ठिकै भनेको सर्वेक्षणले देखाएको छ । त्यस्तै, सरकारी प्राविधिकको उपलब्धतामा १९% ले, चिया तथा कफी बोर्डको सेवामा ४५% ले, दक्ष कामदारको उपलब्धतामा ६३.८% ले, चियाको मूल्यमा ४०.६% ले, बजारको उपलब्धतामा ५१.९% ठिकै भनेको देखिन्छ ।

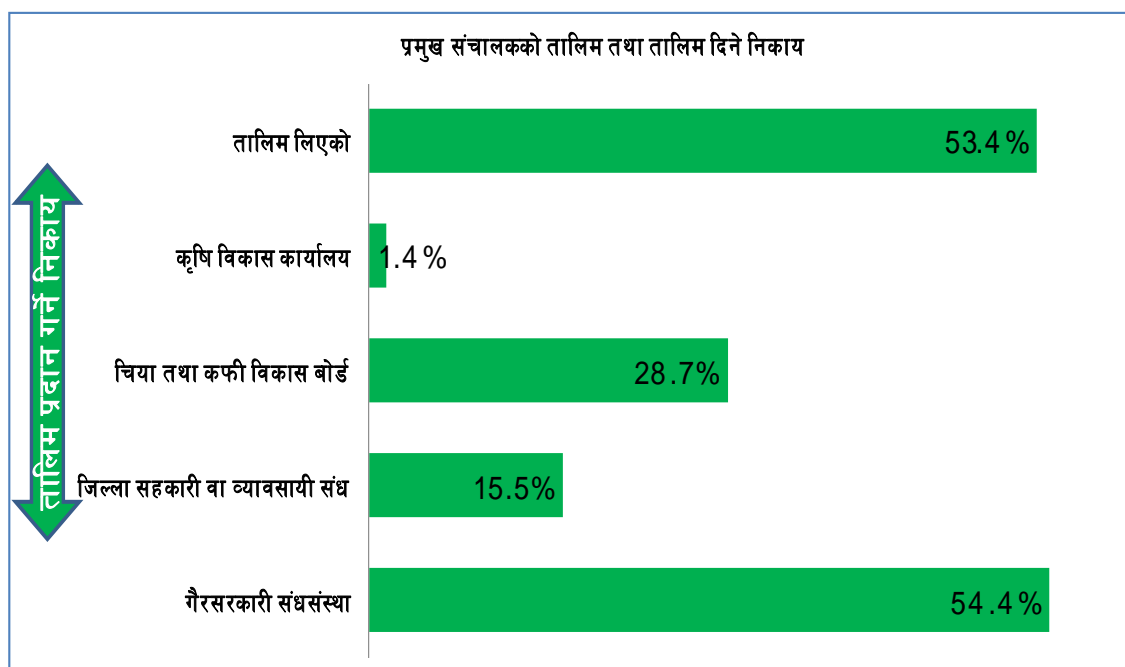
- व्यावसायीलाई आगामी वर्षमा चिया खेतीको लागि के योजना छ भनी सोधिएकोमा ३२% ले विस्तार गर्ने, ६४.४% ले यथास्थितिमा राख्ने, २.५% कम गर्दै जाने र ०.८% ले बन्द गर्ने योजना रहेको विचार व्यक्त गरेको देखिन्छ ।

- चिया खेतीमा रोग किराको प्रकोप देखिएको अवस्थामा आवश्यक प्राविधिक सेवा निम्नानुसार संस्थाबाट लिएको देखिन्छ ।

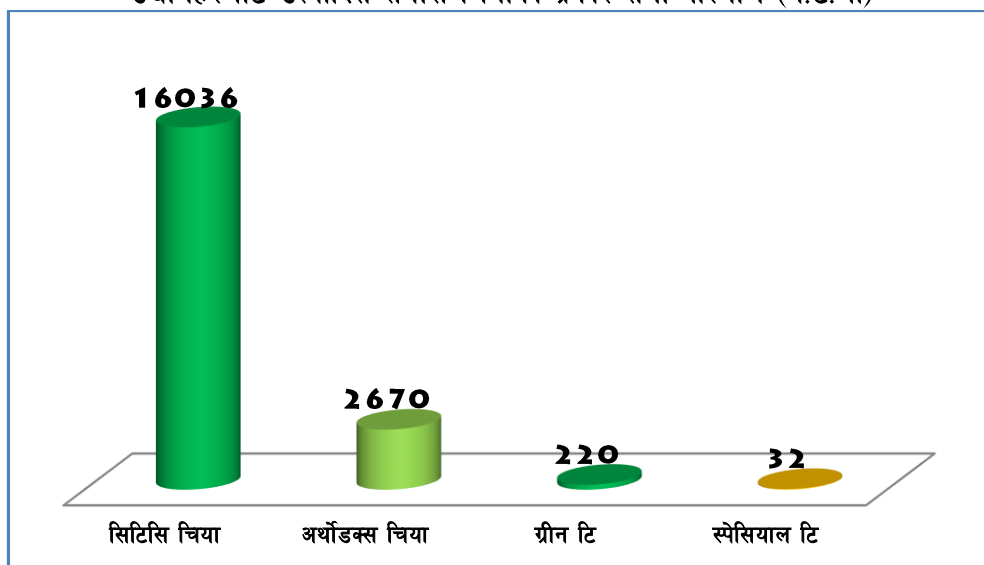

- व्यावसायिक चिया खेती गर्ने प्रमुख सञ्चालकहरुमध्ये ५३.४ प्रतिशतले तालिम लिएको देखिन्छ । प्रमुख सञ्चालकहरुले तालिम लिएको संस्थाको नाम र प्रतिशत निम्नानुसार छ ।

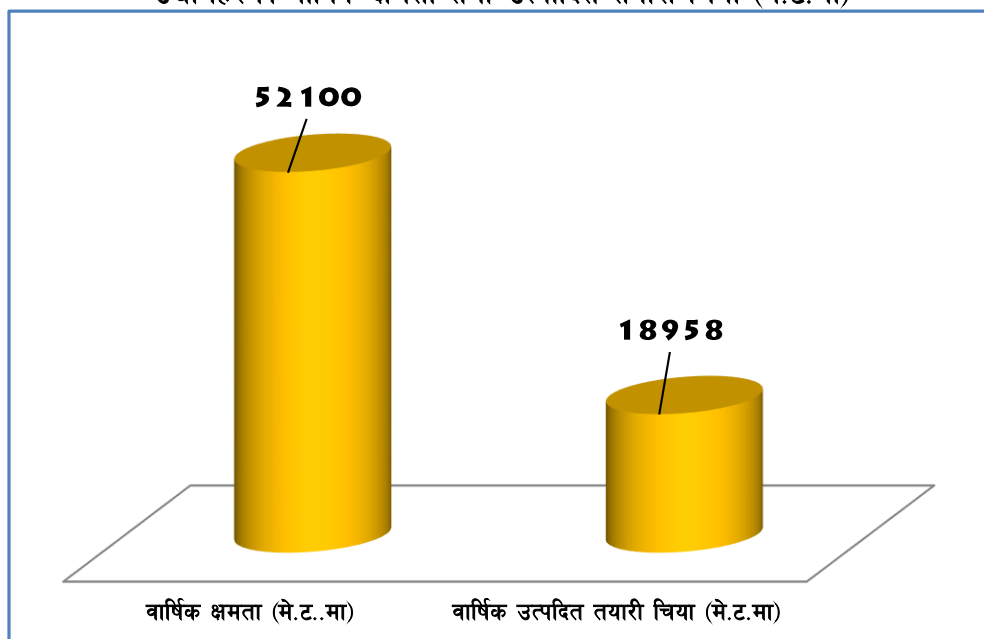
- नेपालमा चिया उद्योगहरूबाट उत्पादित तयारी चिया निम्नानुसार रहेको छ ।

उद्योगहरूबाट उत्पादित तयारी चियाको प्रकार तथा परिमाण (मे.ट.मा)

- नेपालमा ११३ वटा चिया उद्योगहरू रहेका छन् । उद्योगहरूको क्षमता तथा उत्पादन निम्नानुसार रहेको छ ।

उद्योगहरूको वार्षिक क्षमता तथा उत्पादित तयारी चिया (मे.ट.मा)

- उद्योगहरूको वार्षिक क्षमताको उपयोग ३६.३८ प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

- चिया खेती गर्ने कृषक/व्यवसायीहरूलाई चिया खेती प्रवर्धनका लागि सरकारले गर्नुपर्ने प्रमुखकार्यहरू के के हुन सक्छन् भनी सोधिएकोमा प्राप्त प्रमूख १० प्रमुख सुझावहरू यस प्रकार रहेका छन् ।
 - ☞ हरियो पत्तिको उचित मूल्य निर्धारण गर्नुपर्ने
 - ☞ हरियो पत्ति बिक्रीको लागि उचित बजारको व्यवस्था गर्नुपर्ने
 - ☞ विरुवा, मलखाद, मेसिनरी औजार आदिमा सरकारी अनुदानको व्यवस्था गर्नुपर्ने
 - ☞ स्थानियस्तरमा नयाँ प्रविधि तथा गुणस्तरिय प्राविधिक सेवाको सहज उपलब्धता हुनपर्ने
 - ☞ चिया खेती व्यवसाय प्रवर्धनका लागि तालिम, अध्ययन भ्रमणको व्यवस्था गरिनुपर्ने
 - ☞ सरकारले सहज तथा सहूलियतपूर्ण ऋण उपलब्ध गराउनुपर्ने
 - ☞ मलखाद, विषादी, तथा औजार उपकरणको सहज तथा सुलभ उपलब्धता गराउनु पर्ने
 - ☞ सरकारले चिया प्रशोधनका लागि स्थानियस्तरमा चिया उद्योगको स्थापना गरिदिनुपर्ने
 - ☞ सरकारले अर्गानिक चिया खेतीमा जोड दिनुपर्ने ।
 - ☞ चिया खेतीको लागि सिँचाईको सुविधा व्यवस्था गरिदिनु पर्ने ।

**५. व्यावसायिक चिया खेती सर्वेक्षण २०७५ बाट प्राप्त जिल्लागत
तालिकाहरु**

Table 1: Number, Area, Production and Number of Bushes by District

District	Number of Tea Holdings			Area (H)	Green leaf Production (kg)	Number of Bushes	
	Individual	Estates / Institutions	Total			Productive	Non- Productive
Taplejung	17	1	18	28.31	16065.0	69250	143500
Sankhuwasabha	112	2	114	80.61	57641.0	313550	558180
Bhojpur	22	1	23	96.66	1800.0	19900	1219300
Dhankuta	312	6	318	159.69	308926.5	2667484	1400
Terhathum	316	1	317	116.74	150742.6	1239782	38658
Panchthar	767	4	772	674.50	764555.8	6682053	556000
Ilam	5582	16	5598	3393.17	15970672.8	40581318	1293153
Jhapa	1532	69	1601	7195.15	82517415.6	63548574	720000
Morang	35	0	35	25.00	15394.0	126150	185300
Dolakha	30	2	31	42.51	6389.4	321320	113170
Sindhupalchok	0	1	1	76.46	0.0	0	1085160
Nuwakot	226	2	228	81.55	219626.9	690851	314885
Lalitpur	116	0	116	38.97	43590.7	361656	163190
Ramechhap	60	3	63	57.20	7354.2	129240	331700
Total	9127	108	9236	12066.5	100080174.6	116751128	6723596

Note: Slight discrepancy between individual sum and total is due to rounding off.

Table 2: Number of Farmers/Estates Area by District

District	Tea Farmers/ Estates	Under 1 Ha	1 Ha and Under 10 Ha	10 Ha and Under 20 Ha	20 Ha and Above
Taplejung	18	12	6	0	0
Sankhuwasabha	114	98	15	1	0
Bhojpur	23	10	11	1	1
Dhankuta	318	290	27	1	0
Terhathum	317	308	9	0	0
Panchthar	772	617	149	1	5
Ilam	5598	5018	569	5	7
Jhapa	1601	803	718	21	59
Morang	35	29	6	0	0
Dolakha	31	26	3	2	0
Sindhupalchok	1	0	0	0	1
Nuwakot	228	222	6	0	0
Lalitpur	116	111	5	0	0
Ramechhap	63	57	4	2	0
Total	9236	7601	1528	34	73

Table 3: Percentage of Main Operator by Sex and District

District	Tea Farmers/ Estates	Main Owner	
		Male	Female
Taplejung	18	94.4	5.6
Sankhuwasabha	114	90.2	9.8
Bhojpur	23	100.0	0.0
Dhankuta	318	80.9	19.1
Terhathum	317	77.9	22.1
Panchthar	772	97.1	2.9
Ilam	5598	84.1	15.9
Jhapa	1601	86.6	13.4
Morang	35	84.9	15.1
Dolakha	31	66.5	33.5
Sindhupalchok	1	100.0	0.0
Nuwakot	228	81.5	18.5
Lalitpur	116	90.4	9.6
Ramechhap	63	91.1	8.9
Total	9236	85.5	14.5

Table 4: Education Level Wise Percentage of Main Operator by District

District	Tea Farmers/ Estates	Level of Education				
		Up to SLC	Intermediate +12	Bachelor	Masters & above	Illiterate
Taplejung	18	72.2	11.1	11.1	5.6	0.0
Sankhuwasabha	114	91.1	0.9	1.8	0.0	6.2
Bhojpur	23	82.6	0.0	8.7	4.3	4.3
Dhankuta	318	80.6	7.2	8.1	3.8	0.3
Terhathum	317	70.7	17.0	0.0	2.4	9.9
Panchthar	772	86.5	11.7	1.6	0.1	.0
Ilam	5598	83.4	8.7	5.1	1.5	1.3
Jhapa	1601	79.7	9.7	7.6	2.7	0.2
Morang	35	77.4	9.4	13.1	0.0	0.0
Dolakha	31	73.5	0.0	3.2	23.2	0.0
Sindhupalchok	1	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0
Nuwakot	228	97.3	0.0	0.4	2.3	0.0
Lalitpur	116	51.3	4.8	19.1	20.0	4.8
Ramechhap	63	77.5	0.0	3.2	10.5	8.9
Total	9236	82.4	8.9	5.2	2.1	1.4

Table 5: Age Wise Percentage of Main Operator by District

District	Tea Farmers/ Estates	Age of Main Owner			
		20-40 Years	40-60 Years	60-80 Years	80-100 Years
Taplejung	18	22.2	66.7	11.1	0.0
Sankhuwasabha	114	19.6	79.5	.9	0.0
Bhojpur	23	21.7	65.2	13.0	0.0
Dhankuta	318	39.8	45.5	14.7	0.0
Terhathum	317	39.2	42.5	18.3	0.0
Panchthar	772	23.8	64.9	9.9	1.4
Ilam	5598	32.9	49.1	17.2	.8
Jhapa	1601	20.0	58.1	19.1	2.8
Morang	35	41.4	58.6	0.0	0.0
Dolakha	31	36.8	26.5	36.8	0.0
Sindhupalchok	1	0.0	100.0	0.0	0.0
Nuwakot	228	14.3	59.4	26.3	0.0
Lalitpur	116	24.8	70.4	4.8	0.0
Ramechhap	63	15.2	63.8	1.6	19.4
Total	9236	29.5	52.7	16.6	1.2

Table 6: Percentage of Registered Farm and Place of Registration by District

District	Tea Farmers/ Estates	Registered Farm	Place of Registration					
			Garelu Office	Company Register Office	Gaun/ Nagar Palika	District Agriculture Office	National Tea & Coffee Board	Others
Taplejung	18	16.7	33.3	33.3	33.3	33.3	0.0	33.3
Sankhuwasabha	114	8.0	11.0	11.0	11.0	56.0	33.0	0.0
Bhojpur	23	13.0	33.3	0.0	0.0	0.0	66.7	33.3
Dhankuta	318	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0
Terhathum	317	1.3	0.0	50.0	0.0	0.0	25.0	25.0
Panchthar	772	3.9	6.6	16.4	0.0	3.3	48.4	35.2
Ilam	5598	2.5	2.8	20.4	0.7	0.0	88.0	0.7
Jhapa	1601	11.7	8.0	34.6	2.7	0.5	57.2	11.9
Morang	35	11.4	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0
Dolakha	31	6.5	50.0	100.0	0.0	0.0	50.0	0.0
Sindhupalchok	1	100.0	100.0	100.0	100.0	0.0	100.0	0.0
Nuwakot	228	8.7	36.7	0.0	0.0	0.0	89.9	5.0
Lalitpur	116	4.8	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Ramechhap	63	4.8	33.3	100.0	0.0	33.3	0.0	0.0
Total	9236	4.5	9.6	26.2	2.2	2.2	66.8	9.2

Table 7: Percentage of Farm Reporting Operation Year by District

District	Tea Farmers/ Estates	Operation Year				
		Before 2040	2040-2050	2050-2060	2060-2070	After 2070
Taplejung	18	0.0	0.0	5.6	27.8	66.7
Sankhuwasabha	114	0.0	0.0	34.8	65.2	0.0
Bhojpur	23	0.0	8.7	30.4	52.2	8.7
Dhankuta	318	.3	4.4	60.8	32.0	2.5
Terhathum	317	0.0	13.5	62.3	24.2	0.0
Panchthar	772	4.2	39.3	48.6	7.8	.1
Ilam	5598	2.7	16.2	61.1	19.5	.5
Jhapa	1601	1.1	3.4	45.6	48.3	1.6
Morang	35	0.0	0.0	43.4	56.6	0.0
Dolakha	31	0.0	0.0	43.2	23.2	33.5
Sindhupalchok	1	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0
Nuwakot	228	0.0	0.0	14.6	63.7	21.7
Lalitpur	116	0.0	0.0	0.0	95.2	4.8
Ramechhap	63	0.0	8.9	22.5	15.2	53.3
Total	9236	2.2	14.4	54.6	27.0	1.9

Table 8: Percentage of Farm and Area of Tea Cultivation by Type and District

District	Tea Farmers/ Estates	Conventional		Conversion		Organic	
		Farmer/ Estates	Area (H)	Farmer/ Estates	Area (H)	Farmer/ Estates	Area (H)
Taplejung	18	0.0	0.0	100.0	28.3	0.0	0.0
Sankhuwasabha	114	8.9	1.3	89.3	66.8	1.8	12.5
Bhojpur	23	4.3	1.4	91.3	61.4	4.3	33.8
Dhankuta	318	35.5	53.9	64.5	105.4	0.0	0.0
Terhathum	317	48.4	71.9	51.6	45.2	0.0	0.0
Panchthar	772	44.1	267.6	37.2	217.2	18.7	189.8
Ilam	5598	57.0	1881.0	27.0	724.8	16.0	787.4
Jhapa	1601	98.6	6534.2	1.4	660.9	0.0	0.0
Morang	35	100.0	25.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Dolakha	31	0.0	0.0	100.0	42.5	0.0	0.0
Sindhupalchok	1	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	76.5
Nuwakot	228	2.3	1.4	97.7	80.2	0.0	0.0
Lalitpur	116	0.0	0.0	100.0	39.0	0.0	0.0
Ramechhap	63	0.0	0.0	100.0	57.2	0.0	0.0
Total	9236	58.8	8837.7	29.9	2128.9	11.3	1099.9

Table 9: Number of Garden and Area per Garden by District

District	Tea Farmers/Estates	Number of Garden	Area per garden (H)
Taplejung	18	21	1.3
Sankhuwasabha	114	119	0.7
Bhojpur	23	33	2.9
Dhankuta	318	374	0.4
Terhathum	317	371	0.3
Panchthar	772	885	0.8
Ilam	5598	6995	0.5
Jhapa	1601	1631	4.4
Morang	35	36	0.7
Dolakha	31	45	0.9
Sindhupalchok	1	8	9.6
Nuwakot	228	313	0.3
Lalitpur	116	141	0.3
Ramechhap	63	70	0.8
Total	9236	11041	1.1

Table 10: Percentage of Farm by Type of Land Tenure and District

District	Tea Farmers/ Estates	Own Land	Rented Land	Others
Taplejung	18	100.0	0.0	0.0
Sankhuwasabha	114	99.2	0.8	0.0
Bhojpur	23	51.5	39.4	9.1
Dhankuta	318	97.3	2.7	0.0
Terhathum	317	100.0	0.0	0.0
Panchthar	772	95.8	3.7	0.5
Ilam	5598	95.8	3.1	1.1
Jhapa	1601	89.5	10.5	0.0
Morang	35	80.8	19.2	0.0
Dolakha	31	100.0	0.0	0.0
Sindhupalchok	1	12.5	87.5	0.0
Nuwakot	228	100.0	0.0	0.0
Lalitpur	116	96.1	3.9	0.0
Ramechhap	63	95.7	2.9	1.4
Total	9236	95.0	4.2	0.8

Table 11: Percentage of Tea Farm by Height and District

District	Tea Farmers/ Estates	Height (m)				
		Below 500	500-1000	1000-1500	1500-2000	Above 2000
Taplejung	18	0	0	0	39	61
Sankhuwasabha	114	0	0	0	97	3
Bhojpur	23	0	0	0	100	0
Dhankuta	318	0	0	20	76	3
Terhathum	317	0	0	0	73	27
Panchthar	772	2	0	14	74	10
Ilam	5598	2	0	20	63	16
Jhapa	1601	100	0	0	0	0
Morang	35	0	0	0	100	0
Dolakha	31	0	0	0	77	23
Sindhupalchok	1	0	0	0	0	100
Nuwakot	228	0	0	15	68	17
Lalitpur	116	0	0	5	95	0
Ramechhap	63	0	0	0	88	12
Total	9236	18	0	14	55	12

Table 12: Percentage of Tea Garden by Face of Land

Face	Percentage
East	26.9
North	17.0
West	13.7
South	8.1
EastNorth	8.9
Northwest	6.1
WestSouth	1.8
SouthEast	2.3
NotApplicable	15.2

Table 13: Percentage of Farm reporting Credit and its Sources by District

District	Tea Farmers/ Estates	Credit Received	Sources of Credit				
			Cooperative	Agriculture Development Bank	Other Bank/ Financial Intitute	Personal	Others
Taplejung	18	0	0	0	0	0	0
Sankhuwasabha	114	0.9	0	0	100	0	0
Bhojpur	23	13.0	67	0	33	0	0
Dhankuta	318	0.3	100	0	0	0	0
Terhathum	317	2.4	0	0	0	0	100
Panchthar	772	0.1	100	0	0	0	0
Ilam	5598	2.9	38.7	1.3	50.5	9.4	0.0
Jhapa	1601	17.0	53.0	23.7	9.0	0.7	13.5
Morang	35	0.0	0	0	0	0	0
Dolakha	31	3.2	0	100	0	0	0
Sindhupalchok	1	100.0	0	0	0	100	0
Nuwakot	228	0.4	0	0	100	0	0
Lalitpur	116	10.4	92	0	8	0	0
Ramechhap	63	3.2	100	0	0	0	0
Total	9236	5	48.3	14.6	23.6	3.9	9.6

Table 14: Percentage of Farm reporting Credit and its Purpose by District

District	Tea Farmers/ Estates	Credit Received	Main Purpose of Credit					
			Land Purchase	Plant Purchase	Manure Purchase	Machinery	wage	Others
Taplejung	18	0	0	0	0	0	0	0
Sankhuwasabha	114	1	0	0	0	0	0	100
Bhojpur	23	13	0	67	0	0	0	33
Dhankuta	318	0	0	0	0	0	100	0
Terhathum	317	2	0	0	0	0	0	100
Panchthar	772	0	0	0	0	0	0	100
Ilam	5598	3	29	20	1	0	38	11
Jhapa	1601	17	2	8	54	1	7	28
Morang	35	0	0	0	0	0	0	0
Dolakha	31	3	0	0	0	100	0	0
Sindhupalchok	1	100	0	100	0	0	0	0
Nuwakot	228	0	0	0	0	0	0	100
Lalitpur	116	10	0	92	0	0	0	8
Ramechhap	63	3	50	0	0	0	50	0
Total	9236	5	12	14	32	1	17	23

Table 15: Percentage of Farm reporting Disease by District

Districts	Tea Farmers/ Estates	Plant Affected by Disease	
		Yes	No
Taplejung	18	16.7	83.3
Sankhuwasabha	114	11.6	88.4
Bhojpur	23	8.7	91.3
Dhankuta	318	82.8	17.2
Terhathum	317	77.9	22.1
Panchthar	772	34.5	65.5
Ilam	5598	65.3	34.7
Jhapa	1601	93.3	6.7
Morang	35	14.3	85.7
Dolakha	31	63.2	36.8
Sindhupalchok	1	0.0	100.0
Nuwakot	228	10.6	89.4
Lalitpur	116	60.9	39.1
Ramechhap	63	24.1	75.9
Total	9236	65.8	34.2

Table 16: Percentage of Farm reporting Technical Support Received by Source and District

Districts	Tea Farmers/ Estates	Technical Service Provider				
		Agriculture Development Office	District Tea Cooperative	Private Technician	Tea & Coffee Board	Others
Taplejung	18	25.0	20.0	15.0	5.0	35.0
Sankhuwasabha	114	4.3	27.4	36.7	5.1	26.5
Bhojpur	23	18.5	22.2	29.6	18.5	11.1
Dhankuta	318	9.0	15.5	27.5	47.2	0.8
Terhathum	317	16.1	3.0	0.0	61.1	19.8
Panchthar	772	2.7	2.9	31.0	10.3	53.1
Ilam	5598	1.0	5.9	60.1	13.2	19.8
Jhapa	1601	2.8	0.6	41.3	5.2	50.2
Morang	35	8.6	66.0	2.9	22.6	0.0
Dolakha	31	0.0	0.0	50.3	16.8	32.9
Sindhupalchok	1	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0
Nuwakot	228	26.5	0.0	0.0	73.5	0.0
Lalitpur	116	5.4	32.0	20.7	0.0	41.9
Ramechhap	63	3.2	0.0	62.2	0.0	34.6
Total	9236	3.1	5.6	48.8	15.2	27.3

Table 17: Percentage of Main Operator reporting Training received by Organization

Organization	Main Owner received Training
Agri-development Office	1.4
Tea & Coffee Board	28.7
Tea Cooperative/Association	15.5
NGO's	54.4
Total	100.0

Table 18: Percentage of Trained Main Operator by District

District	Trained Main Owner
Taplejung	77.8
Sankhuwasabha	20.4
Bhojpur	47.8
Dhankuta	85.6
Terhathum	79.9
Panchthar	60.0
Ilam	55.5
Jhapa	32.8
Morang	80.3
Dolakha	53.5
Sindhupalchok	100.0
Nuwakot	38.2
Lalitpur	80.9
Ramechhap	59.7
Total	53.4

Table 19: Percentage of Farm reporting Availability of Plant in Local Area by District

District	Tea Farmers/ Estates	Availability of Plant	
		Yes	No
Taplejung	18	0.0	100.0
Sankhuwasabha	114	9.7	90.3
Bhojpur	23	21.7	78.3
Dhankuta	318	64.6	35.4
Terhathum	317	59.6	40.4
Panchthar	772	58.2	41.8
Ilam	5598	71.0	29.0
Jhapa	1601	55.1	44.9
Morang	35	100.0	0.0
Dolakha	31	26.5	73.5
Sindhupalchok	1	0.0	100.0
Nuwakot	228	97.7	2.3
Lalitpur	116	31.3	68.7
Ramechhap	63	27.3	72.7
Total	9236	65.4	34.6

Table 20: Percentage of Main Operator reporting Future Plan by District

District	Tea Farmers/ Estates	Future Plan			
		Increasing	Continuing	Decreasing	Closing
Taplejung	18	100.0	0.0	0.0	0.0
Sankhuwasabha	114	12.5	59.8	8.9	18.8
Bhojpur	23	30.4	47.8	8.7	13.0
Dhankuta	318	34.5	60.5	2.5	2.5
Terhathum	317	8.1	91.3	.6	0.0
Panchthar	772	32.5	67.5	0.0	0.0
Ilam	5598	36.3	61.5	2.2	0.0
Jhapa	1601	10.0	81.8	5.4	2.8
Morang	35	39.7	57.4	2.9	0.0
Dolakha	31	66.5	33.5	0.0	0.0
Sindhupalchok	1	100.0	0.0	0.0	0.0
Nuwakot	228	71.0	29.0	0.0	0.0
Lalitpur	116	80.0	20.0	0.0	0.0
Ramechhap	63	80.6	19.4	0.0	0.0
Total	9236	32.0	64.6	2.5	.8

Table 21: Percentage of Main Operator reporting Previous Job by District

District	Tea Farmers /Estates	Previous Job of Main Owner						
		Agriculture (other than Tea)	Business	Industry	Service	Foreign Employment	Student	Others
Taplejung	18	88.9	5.6	0.0	5.6	0.0	0.0	0.0
Sankhuwasabha	114	83.9	9.8	0.0	1.8	4.5	0.0	0.0
Bhojpur	23	91.3	0.0	0.0	8.7	0.0	0.0	0.0
Dhankuta	318	82.7	4.4	0.0	4.7	2.5	5.3	.3
Terhathum	317	2.7	10.5	0.0	2.4	4.8	37.1	42.5
Panchthar	772	93.8	3.0	0.0	3.0	.1	0.0	0.0
Ilam	5598	79.9	5.4	.3	5.0	3.2	6.0	.3
Jhapa	1601	80.1	10.3	.4	6.3	1.7	1.0	.2
Morang	35	87.7	12.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Dolakha	31	56.8	20.0	0.0	23.2	0.0	0.0	0.0
Sindhupalchok	1	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Nuwakot	228	93.2	5.1	0.0	.9	.4	0.0	.4
Lalitpur	116	84.8	0.0	0.0	15.2	0.0	0.0	0.0
Ramechhap	63	77.5	10.5	0.0	8.9	0.0	3.2	0.0
Total	9236	78.9	6.3	.3	5.0	2.6	5.3	1.7

Table 22: Percentage of Main Operator reporting Tea Farming as a Main Source of Income by District

District	Tea Farmers	Tea Farming as a Main Source of Income
Taplejung	18	16.7
Sankhuwasabha	114	0.0
Bhojpur	23	0.0
Dhankuta	318	14.1
Terhathum	317	16.5
Panchthar	772	2.6
Ilam	5598	64.7
Jhapa	1601	70.1
Morang	35	2.9
Dolakha	31	0.0
Sindhupalchok	1	0.0
Nuwakot	228	20.6
Lalitpur	116	20.9
Ramechhap	63	3.2
Total	9236	53.5

Table 23: Percentage of Main Operator reporting Having Knowledge and its Effect by District

District	Tea Farmers /Estates	Knowledge of Climate Change	Effect on Tea Farming			*Effect of Climate Change on				
			Yes	No	Don't know	Production	Plant Growth	Plucking Time	Tea Taste	Other
Taplejung	18	38.9	71.4	14.3	14.3	42.9	57.1	42.9	14.3	0.0
Sankhuwasabha	114	20.4	69.5	30.5	0.0	43.3	43.3	65.2	17.2	0.0
Bhojpur	23	30.4	85.7	14.3	0.0	57.1	57.1	71.4	57.1	0.0
Dhankuta	318	44.8	85.3	14.7	0.0	85.3	21.0	79.0	21.7	0.0
Terhathum	317	45.2	76.8	6.0	17.2	71.5	6.7	75.4	5.3	0.0
Panchthar	772	33.7	86.1	5.3	8.6	36.7	13.5	76.8	13.9	0.4
Ilam	5598	39.3	86.9	7.6	5.4	64.5	8.3	48.9	4.4	7.6
Jhapa	1601	34.7	96.3	2.1	1.6	87.2	15.6	54.2	18.4	18.2
Morang	35	24.6	100.0	0.0	0.0	11.6	34.9	88.4	0.0	11.6
Dolakha	31	49.7	32.5	67.5	0.0	19.5	0.0	13.0	0.0	19.5
Sindhupalchok	1	100.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0
Nuwakot	228	12.9	60.7	39.3	0.0	57.3	18.0	39.3	0.0	21.4
Lalitpur	116	89.6	89.3	10.7	0.0	83.0	27.7	51.0	16.0	6.3
Ramechhap	63	80.6	40.9	48.0	11.0	39.0	11.0	28.0	0.0	0.0
Total	9236	38.4	86.7	8.2	5.1	66.7	11.4	53.8	8.4	8.1

* Multiple responses

Table24: Percentage of Main Operator reporting their Perceptions on Different Issues of Tea Farming

Issues	Perception				
	Very good	Good	Satisfactory	Not Satisfactory	Don't know
National Tea Policy 2057	0.1	3.6	14.8	2.6	78.9
Availability of Government Technical Support	0.3	1.5	19.2	29.8	49.2
Availability of Private technical support	0.5	4.8	54.5	12.4	27.9
Survice provided by NGOs	0.1	4.0	30.5	19.8	45.6
Survice provided by NTCB	0.3	7.3	45.7	21.7	25.0
Availability of skill technician	0.6	8.1	63.8	19.2	8.2
Market for selling product	0.0	18.7	51.9	26.0	3.4
Price of Tea	0.7	15.6	40.6	39.3	3.8
Easy availability of loan from financial institutes	0.1	4.2	33.8	18.9	43.0
Self setisfaction with own business	1.4	21.2	64.0	10.4	3.0

Table26: Employment by District

Districts	Unpaid Family Worker		Paid Worker		Temporary Worker	
	Male	Female	Male	Female	Male	Female
Taplejung	17	15	4	3	37	24
Sankhuwasabha	130	103	0	4	25	20
Bhojpur	28	19	14	2	0	0
Dhankuta	467	486	14	3	5678	12885
Terhathum	374	431	9	0	940	6373
Panchthar	601	761	117	161	14690	37416
Ilam	5421	5401	242	40	410666	948079
Jhapa	1704	1108	1446	1066	346234	1285694
Morang	35	3	0	4	1530	1894
Dolakha	30	28	5	4	547	2097
Sindhupalchok						
Nuwakot	360	293	6	2	2600	9700
Lalitpur	134	114	15	12	1405	1445
Ramechhap	73	43	12	9	868	2557
Total	9374	8807	1906	1329	786120	2309164

Table26: Current Expenditure by District

District	Current Expenditure (Rs.)
Taplejung	549000
Sankhuwasabha	238700
Bhojpur	9000
Dhankuta	3574219
Terhathum	1658888
Panchthar	2458391
Ilam	81379371
Jhapa	321354668
Morang	16056825
Dolakha	2344900
Sindhupalchok	
Nuwakot	1802048
Lalitpur	2242798
Ramechhap	1227480
Total	437177288

व्यावसायिक चिया खेती सर्वेक्षण मा प्रयोग गरिएको प्रश्नावली

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोग

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

व्यावसायिक चिया खेती सर्वेक्षण २०७४/७५

प्रश्नावली

(सन्दर्भ अवधि : २०७४ वैशाख १ देखि २०७४ चैत्र मसान्तसम्म)

गोपनीयता:	यस प्रश्नावलीअन्तर्गत सोधिएका व्यक्तिगत विवरणहरू तथ्याङ्क ऐन, २०१५ बमोजिम गोप्य राखिनेछन् । यी विवरणहरू तथ्याङ्कीय प्रयोजनका लागि मात्र प्रयोग गरिनेछन् ।
दायित्व:	यस प्रश्नावलीमा सोधिएका विवरणहरू केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागलाई उपलब्ध गराई सहयोग गर्नु सम्बन्धित सबैको दायित्व हो ।
उद्देश्य:	चिया खेती व्यवसाय विकासका लागि नीति निर्माण तथा योजना तर्जुमाका लागि सघाउ हुने तथ्याङ्क उपलब्ध गराउनु यस सर्वेक्षणको मुख्य उद्देश्य हो ।

फाराम क्रमसंख्या

--	--	--

खण्ड १ परिचयात्मक विवरण

१.११	प्रमुख सञ्चालकको शैक्षिक योग्यता:			
१.१२	प्रमुख सञ्चालकको जात/जाति:			
१.१३	उत्तरदाताको नाम:			
गणकको नाम:		गणकको सही:		
गणना मिति:				
सुपरिवेक्षकको नाम:		सुपरिवेक्षकको सही:		
सुपरिवेक्षण मिति:				

खण्ड २ सामान्य विवरण

२.१ चिया खेती व्यवसाय कुनै सरकारी निकायमा दर्ता गर्नुभएको छ ?

१ छ

२ छैन

→ प्रश्न २.३

२.२ व्यवसाय दर्ता गरेको निकाय :

१ घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय/विकास समिति

२ कम्पनी रजिष्ट्रार कार्यालय

३ गा.पा./न.पा.

४ जिल्ला कृषि विकास कार्यालय

५ राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्ड

६ अन्य (खुलाउने)

२.३ चिया खेती व्यवसाय सञ्चालन वर्ष (विक्रम सम्वत्मा):

२	०		
---	---	--	--

२.४ अर्गानिक प्रमाणिकरणको दृष्टिले तपाईंको चिया खेती कुन प्रकारको हो ?

परम्परागत

१ (Conventional)

२ प्राङ्गारिक उन्मुख (Conversion)

३ प्राङ्गारिक (Organic)

खण्ड ३ रोजगारी

३.१ रोजगारीसम्बन्धी विवरण

क्र.स	विवरण	स्थायी कामदार विवरण			अस्थायी कामदार विवरण			
		पुरुष संख्या	महिला संख्या	वार्षिक तलब भत्ता (चाडपर्व खर्च तथा अन्य सुविधासहित) रु.	पुरुष		महिला	
					व्यक्ति न दिन	प्रतिदिन औसत ज्याला रु.	व्यक्ति न दिन	प्रतिदिन औसत ज्याला रु.
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)
१	सञ्चालक/परिवारको सदस्य							
२	व्यवस्थापकीय/प्रशासकीय कर्मचारी							
३	प्राविधिक कर्मचारी							
४	दक्ष उत्पादनशील कामदार							
५	अदक्ष उत्पादनशील कामदार							
जम्मा								

खण्ड ४ चिया बगानसम्बन्धी विवरण

४.१ यस व्यवसाय/व्यावसायीले चिया खेती गरेको बगान संख्या कति हो ? (संख्या उल्लेख गर्नुहोस्)

४.२ बगानअनुसार व्यवसाय/व्यावसायीले चिया खेती गरेको जग्गासम्बन्धी विवरण

क्षेत्रफलको एकाइ १ बिघा २ रोपनी									
क्र. स.	बगानको नाम	चिया खेती गरेको क्षेत्रफल			जग्गाको		सिँचाइ सुविधा	बगानको उचाई (मी.मा)	बगानको मोहडा
		बि/रो	क/आ	धु/पै	प्रकार	उपभोग			
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
१									
२									
३									
४									
५									
६									
७									
८									
९									
१०									
जम्मा क्षेत्रफल									

जग्गाको प्रकार	कोड	जग्गाको उपभोग	कोड	जग्गाको मोहडा	कोड
खेत	१	आफ्नो हकको जग्गा आफैले चलन गरेको	१	पूर्व	१
पाखो	२	अरुको हकको जग्गा हाल व्यवसायले चलन गरेको	२	उत्तर	२
		अन्य उपभोग अन्तर्गत चलन गरेको	३	पश्चिम	३

सिँचाइ सुविधा	कोड
छ	१
छैन	२

दक्षिण	४
पूर्वोत्तर	५
उत्तर पश्चिम	६
पश्चिम दक्षिण	७
दक्षिण पूर्व	८
लागू नहुने	९

खण्ड ५ बगानअनुसार चिया खेतीले ओगटेको जग्गाको क्षेत्रफल, उत्पादन तथा बिक्री विवरण

क्र. स.	बगानको नाम	चिया खेतीको प्रकार	चिया लगाएको विवरण								उत्पादन (के.जी.म ^१)	प्रति के.जी. बिक्री मूल्य (रू.)
			हरियो पत्ती टिप्ने उमेरका बोटको				हरियो पत्ती टिप्ने उमेर नपुगेका बोटको					
			क्षेत्रफल			संख्या	क्षेत्रफल			संख्या		
			बि/रो	क/आ	धु/चै		बि/रो	क/आ	धु/चै			
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)	(१२)	(१३)
१												
२												
३												
४												
५												
६												
७												
८												
९												
१०												

चिया खेतीको प्रकार	कोड
परम्परागत (Conventional)	१
प्राङ्गारिक उन्मुख (Conversion)	२
प्राङ्गारिक (Organic)	३

खण्ड ६ चिया खेतीमा भएका चालु तथा पूँजीगत खर्च तथा बिक्री विवरण

६.१ चालु खर्च विवरण (सन्दर्भ अवधिमा)

क्र. सं.	खर्च शीर्षक	एकाइ	खरिद परिमाण	प्रति एकाइ मूल्य रु.	जम्मा मूल्य रु.
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
1	विरूवा				
2	प्राङ्गारिक/कम्पोस्ट मल				
3	रासायानिक मल				
4	प्लास्टिक जुटको एप्रोन पोसाक				
5	जैविक विषादी				
6	रासायानिक विषादी				
7	गमबुट				
8	सिँचाइ (पानीको खर्च)				
9	विद्युत खर्च				
10	इन्धन				
11	सञ्चार				
12	यातायात				
13	कर/राजस्व/सदस्यता र नवीकरण शुल्क				
14	घर/जग्गा भाडा				
15	बैंक कमिशन/सेवा शुल्क तथा ऋणको व्याज				
16	साधारण मर्मत तथा सामग्री खरिद				
17	दान/चन्दा				
18	कार्य सञ्चालन खर्च				
19	अन्य खर्च				
कुल जम्मा					

६.२ पूँजीगत खर्च तथा बिक्री विवरण (सन्दर्भ अवधिमा)

क्र. सं.	खर्च शीर्षक	खरिद				जम्मा बिक्री मूल्य रु.
		एकाइ	परिमाण/ संख्या	प्रति एकाइ मूल्य रु.	जम्मा मूल्य रु.	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
1	जग्गा					
2	जग्गाको तयारी तथा माटो फिलिङ्ग					
3	आधुनिक औजारहरु					
4	तौलने मेशिन					
5	प्रोनिङ्ग मेशिन					
6	जेनेरेटर					
7	पम्पिङ्ग सेट/मोटर					
8	कम्प्युटर/प्रिन्टर/ल्यापटप					
9	यातायातका साधन					
10	पूँजीगत मर्मत					
11	फर्निचर					
12	अन्य पूँजीगत खर्च					
कुल जम्मा						

खण्ड ७ ऋणसम्बन्धी विवरण

७.१ चिया खेती व्यवसाय सञ्चालनका लागि ऋण लिएको छ ?

१ छ २ छैन

→ प्रश्न ८.१

७.२ ऋण मुख्यतः कहाँबाट लिएको हो ?

- १ सहकारी
- २ कृषि विकास बैंक
- ३ अन्य बैंक/वित्तीय संस्था
- ४ व्यक्तिगत
- ५ चिया उद्योग
- ६ अन्य (खुलाउने).....

७.३ मुख्य कुन उद्देश्यका लागि ऋण लिएको हो ?

- १ जग्गा खरिद
- २ चियाको बिरुवा खरिद
- ३ मलखाद/जैविक बिषादी खरिद
- ४ मेशिनरी/औजार खरिद
- ५ ज्याला दिन
- ६ अन्य (खुलाउने).....

खण्ड ८ विविध

८.१ तपाईंको चिया खेतीमा रोग किराको प्रकोप देखिएको छ ?

१ छ २ छैन

८.२ चिया खेतीमा रोग किराको प्रकोप देखिएको अवस्थामा आवश्यक प्राविधिक सेवा कहाँबाट प्राप्त गर्नुहुन्छ ?

- १ जिल्ला कृषि विकास कार्यालय
- २ जिल्ला चिया सहकारी वा व्यवसायी संघ
- ३ निजि कृषि प्राविधिक सेवा प्रदायक
- ४ अन्य (खुलाउने).....

८.३ प्रमुख सञ्चालकले चिया खेतीसम्बन्धी तालिम लिनुभएको छ ?

१ छ २ छैन

→ प्रश्न ८.५

८.४ उक्त तालिम कुन कुन निकायबाट र कति दिनको लिनु भएको थियो ?

क्र.सं.	निकायको नाम	तालिम अवधि (दिनमा)
---------	-------------	--------------------

- १ जिल्ला कृषि विकास कार्यालय
- २ राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्ड
- ३ जिल्ला चिया सहकारी संघ
- ४ जिल्ला चिया व्यवसायी संघ
- ५ गैर सरकारी संघ/संस्था
- ६ अन्य (खुलाउने).....

८.५ चिया खेतीका लागि चियाको बिरूवा आवश्यकता अनुसार स्थानीय स्तरमा उपलब्ध छ ?

- १ छ
- २ छैन

८.६ आगामी वर्ष चिया खेतीका लागि तपाईंको योजना के छ ?

- १ विस्तार गर्ने
- २ यथास्थितिमा राख्ने
- ३ कम गर्दै जाने
- ४ बन्द गर्ने

८.७ चिया खेती व्यवसाय गर्नुअघि प्रमुख सञ्चालकको व्यवसाय के थियो ?

- १ कृषि (चिया बाहेक)
- २ व्यापार
- ३ उद्योग
- ४ नोकरी
- ५ वैदेशिक रोजगार
- ६ विद्यार्थी
- ७ अन्य (खुलाउने).....

८.८ प्रमुख सञ्चालकको आम्दानीको मुख्य स्रोत चिया खेती हो ?

- १ हो
- २ होइन

८.९ तपाईंलाई जलवायु परिवर्तन (Climate Change) को बारेमा थाहा छ ?

- १ छ
 - २ छैन
- प्रश्न ८.१२

८.१० तपाईंको विचारमा चिया खेतीमा जलवायु परिवर्तनले असर पुऱ्याएको छ ?

- १ छ
 - २ छैन
 - ३ थाहा छैन
- प्रश्न ८.१२

८.११ तपाईंको चिया खेतीमा जलवायु परिवर्तनले कस्तो असर पुऱ्याएको छ ?
(बहुउत्तर सम्भव छ)

- १ उत्पादनमा ह्रास
- २ बोटमा पुऱ्कोपन
- ३ पत्ती टिप्ने समयमा परिवर्तन

४ चियाको स्वादमा ह्रास

५ अन्य(खुलाउने).....

८.१२ चिया खेतीमा जिल्लास्थित चिया सहकारी संघ वा व्यावसायी संघको भूमिका कुन रूपमा पाउनु भएको छ ?

१ चियाका बिरूवा उपलब्ध गराउने

(बहुउत्तर सम्भव छ)

२ उत्पादित चिया बिक्रीमा सहयोग गर्ने

३ ऋण उपलब्ध गराउने

४ प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने

५ अन्य (खुलाउने).....

८.१३ चिया खेती व्यवसायमा प्रभाव पार्ने विविध पक्षहरू

क्र. सं.	विषयहरू	व्यावसायीको धारणा				
		१ धेरै राम्रो	२ राम्रो	३ ठीकै	४ नराम्रो	५ थाहा छैन
१	राष्ट्रिय चिया नीति २०५८	१ धेरै राम्रो	२ राम्रो	३ ठीकै	४ नराम्रो	५ थाहा छैन
२	सरकारी प्राविधिक सेवाको उपलब्धता	१ धेरै राम्रो	२ राम्रो	३ ठीकै	४ नराम्रो	५ थाहा छैन
३	निजी प्राविधिक सेवाको उपलब्धता	१ धेरै राम्रो	२ राम्रो	३ ठीकै	४ नराम्रो	५ थाहा छैन
४	गैरसरकारी संघसंस्थाको सेवाको उपलब्धता	१ धेरै राम्रो	२ राम्रो	३ ठीकै	४ नराम्रो	५ थाहा छैन
५	चिया तथा कफी विकास बोर्डले पुर्याएको सेवा	१ धेरै राम्रो	२ राम्रो	३ ठीकै	४ नराम्रो	५ थाहा छैन
६	दक्ष जनशक्ति उपलब्धता	१ धेरै राम्रो	२ राम्रो	३ ठीकै	४ नराम्रो	५ थाहा छैन
७	उत्पादन बिक्रीका लागि बजार	१ धेरै राम्रो	२ राम्रो	३ ठीकै	४ नराम्रो	५ थाहा छैन
८	चिया उत्पादनको मूल्य	१ धेरै राम्रो	२ राम्रो	३ ठीकै	४ नराम्रो	५ थाहा छैन
९	वित्तीय संस्थाबाट सुलभ ऋणको उपलब्धता	१ धेरै राम्रो	२ राम्रो	३ ठीकै	४ नराम्रो	५ थाहा छैन
१०	चिया व्यवसाय प्रति सन्तुष्टि	१ धेरै राम्रो	२ राम्रो	३ ठीकै	४ नराम्रो	५ थाहा छैन

८.१४ तपाईंको विचारमा चिया खेती व्यवसायको प्रवर्द्धनका लागि सरकारले गर्नुपर्ने प्रमुख कार्यहरू के-के हुन सक्छन् ?

क्र.सं.	चिया खेती व्यवसायको प्रवर्द्धनका लागि सरकारले गर्नुपर्ने प्रमुख कार्यहरू	कोड (कार्यालय प्रयोजनका लागि)
१		
२		
३		
४		
५		

सहयोगका लागि धन्यवाद ।